

Tietoja itäkarjalaisista Tiilikaisista:

Alla esitetään tietoja Tiilikaisten suvusta Itä-Karjalassa. Tiedot on muistiin merkinnyt Maiju Keynäs haastattellessaan lähinnä 1920-luvun alussa Suomeen tulleita itäkarjalaisia pakolaisia. Maiju Keynäs teki näitä haastatteluja 1950- ja 1960-luvuilla itäkarjalaisten Suomessa harjoittamaa laukkukauppaa koskevaa tutkimustyötä varten.

Lopussa on myös Marjatta Kepasen Karjalan Sivistysseuralle v. 1991 lähettämät tiedot omasta suvustaan Tiilikaisista, jotka ovat eläneet Vienan Karjalassa Pistojärvellä.

Kontulainen, Vaseli

Maiju Keynäs haastatteli 13-14.8.1954 Ylivieskassa Vaseli Kontulaista. Hän kertoi itsestään ja suvustaan mm. seuraavaa:

Syntynyt Uhtuan Jyväskylähdessä 13.3.1896 Tiilikaiseksi. Kotitalon nimi oli Kontu. Kun Tiilikaisia, jopa samalla etunimellä, oli lukuisia Jyväskylähdessä, muutti Vaseli noin v. 1917-18 Vienan Karjalassa nimensä Tiilikaisesta Kontulaiseksi.

Ensimmäinen avio v. 1927: Esteri Haapasaari Alavieskan kk. Uudeltamäeltä. Toinen avio: Hilja Ojala Alavieskasta.

VK lähti 13-vuotiaana ensi kerran kiertokaupalle veljen kanssa Somerolle.

VK:n isä Roope oli kulkenut kaupalla ikänsä Ylivieskan seuduilla. Oli tunnettu siellä nimellä "Ryssä-Roope". Kertojalta kysyttiin: "Ootko sinä sen Ryssä-Roopen poika?" Hän oli vielä v. 1904 kaupoilla, mutta kuoli 16.6.1904 keuhkokuumeeseen.

Veli Teppo johdatti VK:n Somerolle, kun siellä oli paikalliskauppiaana Simo Ahvanasieff (Uhtualaisia), jonka vaimo oli Teppo-veljen vaimon sisar.

Kaikki veljet, Teppo, Yrjö ja Taneli kävivät myös kaupoilla. Teppo kierti Inkerinmaalla 4 vuotta, oli mennyt sinne jo 16-vuotiaana.

Tiilikaisten suvun pitäisi olla lähtöisin Suomesta, ehkä Viipurin puolesta. Jyväskylähdessä oli aluksi vanhojen kertoman mukaan vain yksi Tiilikaisten talo.

Lopuksi kymmenkunta, ehkä ylikin.

Kertojalla oli sisaria.

Pankkonen, Tuulikki

Os. Pappinen Uhtuan Jyväälahdesta. Haastateltu v. 1965 Petäjävedellä Pankkosten liikkeen 50-vuotisjuhlassa.

Kertonut jyväälähteläisen Yrjö Tiilikaisen kuolleen Kajaanissa sotien jälkeen. Asui Kajaanissa. Hänen yksi tytär on naimisissa Jyväskylästä ja poika asuu Lahdessa. Yrjö Tiilikaisen veljen tytär Tanja Pihlaja asuu Äänekoskella.

Saari, Ada

Os. Kenijeff Uhtuan Jyväälahdesta. Haastateltu 28.7.1954 Sallan Kallungissa.

Kertonut, että Jyväälähten Tiilikälän päässä 2 suomalaista emäntää, kiertokauppamatkoilla saatuja.

Saari, Valtter

Ent. Remsujeff, Vaseli Uhtuan Kyläniemestä. Haastateltu 27.7.1954 Sallan Kallungissa.

Kertonut, että palatessaan sotapalvelusta suorittamasta Haminasta Kajaanin kautta Jyväälähteen syystalvella v. 1908 tuli samaa matkaa Teppo Tiilikainen, joka oli ollut Venäjällä sotapalvelusta suorittamassa. Matka Kajaanista Jyväälähteen tehtiin jalan.

Sinervä, Pekka

S. Jyväälähdellä 1898. Haastattelu 16.12.1952 Alavudella.

Kertoja oli isänsä mukana kolmena talvena 12-vuotiaana alkaen Suomessa laukkukauppamatkoilla Töysä-Kuortane-Alavus-alueella. Isä Niku oli päämiehenä kolmen laukkukauppiaan porukassa. Muut olivat Jyväälahdesta Elias Tiilikainen ja Matti Kenijeff.

Tiilikaiset olivat Pekka Sinervän pikkuserkkuja. Kaikilla Tiilikaisen veljeksillä oli paikalliskaupat Keski-Suomessa: Kuohu, Kintaus, Asunta, Lievestuore ja Nyyrölä.

Tiilikainen, Aleksi Vaselinp.

S. 1901 Uhtuan Jyväskylästä. Haastattelu 4.7.1955 Kuohulla. Kertoja muutti Suomeen v. 1919. Meni naimisiin 22.5.1933. Vaimo Sandra, os. Rinne Uhtuan Tšiksankylästä. Perusti kaupan Kuohulle v. 1926, kiertokaupalla vv. 1919-1939.

Teppo Tiilikaisen isä ja kertojan isä veljeksiä. Teppo ja kertoja pikkuserkkuja???

Perimätieto kertoo, että jostakin sotajoukosta olisi joku sotilas jäänyt Jyväskyläseen pellon ojaan ja hän rakensi Jyrkilän. 1. kantaisä todennäköisesti Yrjö tai Jyrki. Samuli on ensimmäinen kantaisä, josta enemmän tiedetään.

Samulilla oli 5-6 poikaa: Kalle (Aleksi Tiilikaisen vaari), Vaske (radion Pekka Tiilikainen tätä haaraa), Laiha-Roope, Paksupää-Roope eli Iso-Roope ja Teppo.

Samuli oli kauppias ja maanviljelijä. Hän rakensi kaikille pojilleen talot. Jokaisella oli viljelystä aika paljon silloisia oloja ajatellen, omasta maasta saatiin elintarvikkeet. Samuli määräsi, että hänen kuoltuaan piti polttaa tikut, mihin saatavat oli merkitty eikä saatavia saanut periä. Tikkuja oli kokonainen pussillinen. Samulilla oli paikallinen kauppa, sinne tuotiin tavaraa Sungusta. Samulin kauppa oli Jyväskylässä Jyrkilän paikalla.

Samulin pojista ainakin Kalle, Vaske, Laiha-R. ja Iso-R. kävivät kiertokaupalla Suomessa sumptsankannossa. Kalle kiersi kai Parkanon puolella. Kalle kuoli kertojan ollessa pikku poika. Tuskinpa hän osasi kirjoittaa.

Kallella oli 3 poikaa: Teppo, Vaseli ja Otto. Teppo ja Otto menivät Amerikkaan. Teppo lähti 19-vuotiaana sotaväkeä pakoona, väärillä papereilla. Lähti Juokslahdelta. Otto oli nuorempi.

Isä-Vaseli jäi Jyrkilään. Nuorena miehenä hän tuli Keuruulle Anna Karilan isän lisäksi Kontradjeffin kauppaan Virtalaan (talo, jossa kauppa oli) puotiapulaiseksi. Keuruulla isä oli käynyt 2 viikkoa opissa vanhan eukon luona. Oppi lukemaan ja kirjoittamaan. Laskutaito hyvä vanhempanakin. Käytti paljon tšottaa (helmitaulu).

Isä kulki puotiapulaisena olon jälkeen kiertokaupalla Suomessa. Hän kiersi ainakin Keski-Suomessa ja kai Etelä-Pohjanmaalla (Töysässä). Kertoja muistaa, että isä toi Suomesta ostamansa hevosen ja kertoi ostaneensa sen Töysästä. Isällä oli kotona myös pientä kauppaa (sekatavara). Täällä Suomessa

hänellä oli myöhemmässä vaiheessa kauppa Kintaudella, sittemmin muutti Pitäjäveden Töysänperille, jonne perusti kaupan ja kuoli kai 72-vuotiaana n. 1937.

Isä muutti Karjalasta Suomeen jo ennen kertojan tuloa.

Isä kävi usein kotona Karjalassa. Keväällä kai tuli kotiin. Odotettiin kovasti kotia. Kertojalla sisaruksia 6 poikaa ja 5 tytärtä. Pojat: Jussi, Aleksi, Mikko, Joo-seppi, Pekka ja Huoti (vanhimmasta nuorimpaan). Kaikki pojat kulkeneet kaupoilla 1920 jälkeen, kaikki Keski-Suomessa.

Samulin Vaske-pojalla oli poika Vaseli eli Ville. Vaselilla oli 5 poikaa: Mikko, Tero, Kalle, Mihvo ja Pekka. Radiokuuluttaja Pekka Tiilikainen on Mikon poika.

Laiha-Roopella 3 poikaa: Teppo Tiilikainen, Yrjö ja Vaseli Kontulainen.

Iso-Roope kuoli nuorena.

Samulin pojan Tepon leski asui kertojan kotona kertojan kasvuaikana.

Tiilikainen, Vappu

Aleksi Vaselinp. Tiilikaisen äiti, os. Kenijeff, etunimi Varvana Karjalassa. Synt. joulukuussa 1876 Jyväskylästä Vaaralla. Haastateltu 14.6.1955 Kouhussa.

Meni naimisiin 18-vuotiaana. Mies oli 10 vuotta kertojaa vanhempi. Pakolaiseksi Suomeen Karjalan kapinan aikoihin, koko perhe, silloin lapsia 11, 12:s tuli täällä. Jyväskylästä tuli koulu vasta kertojan mentyä naimisiin. Lähin koulu sitä ennen oli Uhtualla 15 km:n päässä. Siellä ei kukaan Jyväskylästä käynyt koulussa.

Tiilikainen, Teppo

Haastateltu 15.8.1954 Kärsämäen Venetpalossa. Synt. 1881 Uhtuan Jyvöälähdessä. Avioliitto v. 1911 Outi os. Sirkeinen Uhtuan kk. Outi s. 1893. Outia kutsuttiin Suomessa Jennyksi.

Kertoja lähti 11-vuotiaana isänsä mukana Suomeen kiertokaupalle. Oli nälkävuosi ja isä-Roope otti hänet mukaansa elättääkseen hänet siinä sivussa. Vähemmän pahantekijöitä oli siten kotona. Isä-Roope oli kiertänyt kaupoilla 40 vuotta.

Aluksi tuli ikävä kotiin. Kulki isän mukana koko ajan. Palasi kotiin vanhimman veljen Tanelin kanssa keskitalvella, isä jäi vielä Suomeen. Isä antoi pikkutavaraa kaupattavaksi.

Veljen kanssa mentiin Kajaanista hevosella kotiin. Kuormassa oli ruokatavaraa.

Kotona oli melko hyvä talo, n. 10 ha viljeltyä maata, puolikymmentä lehmää, isä kova maanviljelijä, oli talvella kaupoilla koska rahaa piti saada, kaikki kesät kotona, tuli jo huhtikuussa. Isä raivasi paljon niittyjä. Uudismaata raivasi, poikien piti olla apuna, kuokalla kuokittiin.

14-vuotiaana kertoja lähti Inkeriin, jossa oli kiertokaupalla 5-6 vuotta. Ei käynyt välillä kotona. 20-vuotiaana pois.

Inkerissä Keltun seudulla Haapaojan kylässä kertoja tapasi Tiilikainen-nimisen asukkaan, joka kertoi sukunsa tulleen sinne Viipurin läänistä. Keltun Tiilikainen oli perheellinen, räätälintyön tekijä tai kiertokoulun opettaja.

Kertoja siirtyi Suomeen v. 1921 tammikuussa Haapavedelle ja sieltä sitten Kärsämäkeen, jossa 17 vuotta viljeli Tuominiemeä. Mõi sen ja asettui Venetpaloon. Lopetti kiertokaupan v. 1925.

Kepanen, Marjatta

vastasi v. 1991 Karjalan Heimo-lehden lukijana lehdessä esitettyyn tiedusteluun karjalaisten sukujen sijoittumisesta Suomeen.

Vastaajan tyttönimi on Tiilikainen. Isä kirvesmies Heikki Tiilikainen, s. Vieinan Karjalassa Pistojärvellä 12.2.1905, kuollut v. 1956. Muu suku jäi Karjalaan isän siirryttyä Suomeen. Sisaruksia oli 14. Vastaaja arvelee, että kaikki isän veljet ja sisaret ovat kuolleet ja että lapset ovat vain venäjänkielisiä.

Kertoja oli käynyt tapaamassa isän sisarta Polina eli Paula Tiilikovaa Petroskoissa vuosina 1980 ja 1983. Paula-täti oli kuollut v. 1983.

(P. Keynään kommentti: Mahdollista, että kertojan isä tai joku esi-isä on mennyt Pistojärveen kotivävyksi Jyväskylästä. Matkaa ei ollut kuin n. 50 kilometriä.)

Wasili Keynään jäämistössä olevista Karjalan Ulkomaisen Valtuuskunnan papereista:

Karjalan Ulkomainen Valtuuskunta on saanut 28.11.1935 päivätyn kirjeen, jossa mainitut henkilöt pyytävät nimenmuuttoa Tilikoff < Tiilikainen:

Yrjö Kodratakseenpoika Tilikoff, s. 31.8.1903

Helena Kodratakseen tytär Tilikoff, s. 24.12.1912

Anna Kodratakseen tytär Tilikoff, s. 17.4.1900

Vladimir Kodratakseenpoika Tilikoff, s. 15.1.1906

Niilo Kodratakseenpoika Tilikoff, s. 11.3.1908

Niilon vaimo Olga Gregorintytär os. Ahopelto, s. 14.3.1911

Niilon ja Olgan poika Urpo Niilo Henrik, s. 25.5.1934